

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

אב תשפ"ה, אוגוסט 2025

לכבוד:

מנהלי בתי-ספר היסודיים וחט"ב
מורי ורכזי תרבות יהודית-ישראלית
בחינוך הממלכתי

חוזר מפמ"ר תרבות יהודית-ישראלית – תשפ"ו

דבר המפמ"ר: טליה אפיק-גרוסמן

מנהלים ומורים יקרים,
כמעט שנתיים חלפו מאז שנקראנו להתמודד עם מציאות חירום מורכבת שחייבה אותנו מצד אחד, לספק מענה מותאם לתלמידים במצבי קיצון, ומצד שני, לשמור ככל הניתן על שגרת לימודים. כולנו מתמודדים גם במישור האישי והמשפחתי עם אתגרי התקופה, ואני מבקשת להוקיר ולהודות על פועלכם, על ההיענות והמסירות שלכם ועל העמידה הראויה להערכה לאורך כל הדרך.

התקופה מאז אירועי 7 באוקטובר 2023 ועד היום, זימנה ומזמנת עבורנו, אנשי החינוך, אתגרים חינוכיים, ערכיים ופדגוגיים משמעותיים. [לתחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית יש מקום מרכזי בהתמודדות עם אתגרי תקופה זו, שכן הוא עוסק בשאלות זהות ושייכות, ובדיון ערכי בסוגיות של ערבות הדדית, בקשר ובזיקה לעם ולחברה בישראל, למדינה, לארץ ולעם היהודי בכללו. זוהי הזדמנות לאפשר עבורנו ועבור תלמידנו ותלמידותינו בסיס זהותי משותף ומשמעותי, כדי לייצר חוסן אישי ולאומי כאחד.](#)

במסגרת מדיניות משרד החינוך לשנת תשפ"ו לחיזוק העיסוק בזהות יהודית, הוביל שר החינוך יחד עם המשרד את תכנית "[שורשים](#)", שבה לתרבות יהודית-ישראלית יש מקום מרכזי. במסגרת התכנית החדשה והסל החדש בגפן ("סל מורשת וזהות יהודית" בהיקף של 4% מתקציב בית-הספר), פיתחנו והצענו [תוכניות שונות ומגוונות להעשרת הלימוד והשיח הזהותי](#), בחיבור בין-תחומי וחווייתי, שיתקיים לצד ההוראה הדיסציפלינארית הרציפה. מנהלים רבים בחרו בשנת תשפ"ו להטמיע, לצד הוראת תחום הדעת, גם את תוכניות ההעשרה שלנו – שכוללות ליווי והדרכה, על מנת לתת מענה מיטבי ומותאם לרוח בית הספר ולאוכלוסיית המורים, התלמידים וקהילת ההורים. נמשיך לתת מענה מותאם עבורכם וללוות אתכם במהלך שנת הלימודים תשפ"ו.

במהלך שנת הלימודים תשפ"ה פעלנו ללא לאות לתת מענה מותאם ולקיים פיתוח מקצועי – למורים, מנהלים ומפקחים כאחד:

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

קהילות מורים מובילי תרבות יהודית-ישראלית נפתחו בכל רחבי הארץ, בסימן "קהילות מוסיקליות". קהילות אלו ימשיכו לפעול גם בשנת הלימודים תשפ"ו. ארבעה סמינרים נערכו בבית יציב בנושא "עמיות יהודית", בו השתתפו למעלה מ-120 מורים ומנהלים, שהעמיקו את ההוראה בתחום העמיות. המשכנו במקביל גם לתת מענה סינכרוני וא-סינכרוני בהשתלמויות שנתיות בחיבור לתכנית הלימודים, במיקוד של למידה רגשית-חברתית ובנושא של למידה עצמאית.

סיימנו מחזור 7 (!) של השתלמות מנהלים מובילי תרבות יהודית-ישראלית, ואנו נערכים לתת מענה בשנת תשפ"ו למנהלים חדשים שיצטרפו לקהילת המנהלים מובילי תרבות יהודית-ישראלית. לראשונה פתחנו את [תכנית תהל](#) – תכנית הכשרה ייחודית למנהלים חינוכיים בפקוח וברשויות, יחד עם תל"י והסוכנות היהודית לא"י, בה משתתפים מפקחים כוללים ומנהלי אגפי חינוך ברשויות שפועלים יחדיו להטמעת השיח הזהותי בפן הרשותי. במקביל יצא קול קורא ל"נקודת מפגש" – תכנית העמיתים למובילי פיתוח זהות יהודית במערכת החינוך הממלכתית ברשויות, בהובלה עם בינ"ה.

ימי עיון וכנסים שונים נערכו במחוזות השונים, תוך דגש על נושא חוסן מתוך שיח זהותי, חיבור למכביה (שנדחתה בשנה בינתיים) וסדנאות זהות מגוונות. במקביל, נמשך הליווי האישי והמותאם בבתי הספר שהזמינו הדרכה בתרבות יהודית-ישראלית, ואיפשרו לחזק את התלמידות והתלמידים דרך המשך לימוד סדיר ומותאם למציאות המשתנה והמתהפכת.

אנחנו כאן עבורכם ועבור תלמידים, מחויבים לעשות ככל שניתן כדי להקל עד כמה שניתן בהתמודדות עם אתגרי ההוראה, הלמידה וההערכה במציאות של מלחמה מתמשכת – עם מענים ייחודים גם לצוותי חדרי המורים בבתי ספר, מול צוותים ותלמידים במחוזות השונים, ועם חיבור רלוונטי ואקטואלי חיוני למציאות חיינו, מתוך בסיס של תרבות יהודית-ישראלית עשירה וענפה. באמצעות [הפרנטיות שלנו במחוזות וצוותי ההדרכה](#), [אתר המקצוע](#), [דף הפייסבוק שלנו](#), ואפשרויות הפיתוח המקצועי העשיר שלנו, אנחנו ממשיכים במלוא הכוח להעניק לכם, המורים, הרכזים והמנהלים, מעטפת מלאה של ליווי, הדרכה, הנחיה ופיתוח מקצועי, כדי שתוכלו ללמד בצורה הטובה והמשמעותית ביותר, ולהטמיע את רוח תכנית הלימודים לא רק בכיתות אלא כאמור במרחב הבית-ספרי כולו, ובהתאמה למציאות.

בברכת הצלחה בשנת הלימודים ובשורות טובות,
בתפילה לשובם של כלל החטופים, ולשלומם של כוחות הביטחון וההגנה,

מפמ"ר תרבות יהודית-ישראלית

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

תוכן העניינים:

א.	תכנית הלימודים ואופן הטמעתה	4
ב.	שעות ההוראה, מיקוד תוכניות הלימודים והישגים מצופים	5
ג.	ספרי לימוד בתרבות יהודית-ישראלית	5
ד.	חומרי למידה והוראה נוספים	6
1.	אתר מלווה מקצוע	6
2.	חומרי העשרה	6
ה.	למידה בין תחומית בכיתות א-ב: תרבות יהודית-ישראלית ועברית (חינוך לשוני)	7
ו.	עמיות יהודית (peoplehood)	7
ז.	משימות הערכה חלופיות	8
ח.	סל מורשת וזהות יהודית ציונית 4% בגפ"ן	9
ט.	פיתוח מקצועי: השתלמויות וימי עיון	10
י.	מיומנויות ושילובן בתהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה	12
יא.	אתרי אינטרנט וחומרי העשרה נוספים	12
יב.	רפרנטים, צוות הדרכה ואנשי קשר	13
יג.	נספח תוספות והנחיות כלליות	13
יד.	העתקים	14

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

א. תכנית הלימודים ואופן הטמעתה

1. על תכנית הלימודים

תכנית הלימודים בתרבות יהודית-ישראלית כוללת היכרות עם ארון הספרים היהודי בכמה מעגלים, על פי ערכים מובילים מרכזיים בכל שנה. הערכים מתייחסים למעגלים השונים:

- **מעגל היחיד** – ערך כבוד האדם והחיים כערך עליון וסוגיות קיומיות הנוגעות לעולמו של היחיד;
- **מעגל המשפחה** – חשיבותו של התא המשפחתי וחשיבות הקשר בין הילד לבין הוריו;
- **מעגל הקהילה** – תשתית לטיפול של ערכים שבהם דאגה לכלל, נתינה וערבות הדדית;
- **מעגל מדינת ישראל** – היכרות עם היצירה וההגות הציונית והעמקה בתוכניהן, חיזוק וטיפול הקשר והשייכות למדינת ישראל ולארץ ישראל, הכרה בכבודן ובזכויותיהן של קהילות שונות;
- **מעגל העם היהודי בתפוצות** – שימור הקשר עם יהודי העולם וחיזוק הזיקה לתרבות היהודית במהלך ההיסטוריה;
- **מעגל האנושות** – ערכי האדם באשר הוא והיחס הראוי שיש להעניק לזולת תוך שימת דגש על הגר והשונה.

כאמור, בבסיס תכנית הלימודים בכל שכבת גיל עומדים ערכים מובילים, והיא מאורגנת סביב שלושה מוקדי תוכן החוזרים מדי שנה בצורה ספיראלית, תוך יצירת רצף פדגוגי מכיתה א' ועד כיתה ט':

- א. יוצרים ויצירות בארון הספרים היהודי-ישראלי
- ב. סוגיות רלוונטיות מעולמם של התלמידים במעגלי חיים וחברה
- ג. לוח השנה היהודי-ישראלי.

בנוסף, תחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית משקף את מגוון הקולות והקהילות ממזרח וממערב. כאן תוכלו לצפות בריכוז דוגמאות המשקפות את מורשת קהילות ישראל מארצות המזרח בתכנית הלימודים.

לעיון ולהעמקה בתכנית הלימודים ניתן לקרוא כאן.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

ב. שעות ההוראה, מיקוד תוכנית הלימודים והישגים מצופים

על פי מסמכי [ארגון הלמידה](#) הוראת תחום הדעת תתבצע באופן הבא:

ביסודי:

- חובת הוראה בשכבות הגיל ב'-ו', בהיקף של 5 שעות שנתיות, על פי עיקרי הגמישות המפורטים במסמך ארגון הלמידה.
בשכבה א' הוראת התחום תהיה לבחירת בתי הספר.
- יש ללמד לפחות 70% מהחומר הכלול בתוכנית הלימודים.
- הצעה למרכיבי הגמישות בהוראת תחומי הדעת ביסודי מפורטים [בקישור](#).

בחטיבת הביניים:

- ניתן לפרוס את הוראת תחום הדעת בהיקף של 5 שעות שנתיות לפחות, על 3 שכבות הגיל, ז-ח-ט. אנו ממליצים לעשות כך, או לכל הפחות לפרוס על פני 2 שכבות גיל.
- כדי לעודד חיבור בין תחומים, תחומי הדעת באשכול רוח, חברה ומורשת, ילמדו על פי החלוקה הבאה:
 - 50% לימודי חובה, על פי תוכנית [הלימודים התחומית בתרבות יהודית-ישראלית](#).
 - 20% למידת פרקי בחירה מתוכנית הלימודים התחומית בתרבות יהודית-ישראלית.
 - 30% יחידות למידה בין-תחומיות, או הרחבה לתחומי דעת הומניסטיים נוספים.
- מתוך כלל השעות באשכול זה, לפחות 50% ילמדו באופן תחומי (דיסציפלינרי) בתחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית.

שימו לב: לאור הגמישות הנ"ל, עליכם, המורים, לבחור את החלקים הרלוונטיים ביותר לכיתותיכם, ובלבד שילמד תחום הדעת, ושישקפו מגוון נושאים וקולות. מומלץ גם להיעזר בצוות המדריכים של תחום הדעת – הן בתכנון ההוראה והלמידה והן בליווי לאורך שנת הלימודים.

ג. ספרי לימוד בתרבות יהודית-ישראלית

ספרי לימוד הם כלי עזר למורה ולתלמיד. ספרים שקיבלו אישור של משרד החינוך נמצאו מתאימים לתוכנית הלימודים. אנו ממליצים לא לוותר על היכרות עם תוכנית הלימודים, אך בד בבד להמשיך

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

ולהעשיר אותה גם באמצעות תכנים נוספים (ראו פירוט בהמשך החוזר), ולא רק באמצעות ספר הלימוד.

ספרי הלימוד הקיימים:

1. **כיתות ג-ח** – נכתבו ופורסמו ספרי לימוד על ידי גופים והוצאות שונות. תוכלו למצוא [כאן](#) את רשימת הספרים שאושרו על-ידי משרד החינוך.
2. **כיתה ט** – פרסמנו את חומרי הלמידה הבאים על פי תכנית הלימודים:
 - **גיליונות "יחסים"** – על פי ציר התוכן: "אגדות וספרות חז"ל סביב היחס לזולת". גיליונות אלו, בצירוף המדריכים למורה, זמינים בחינם [באתר](#) המקצוע. לצד זה, ניתן לרכוש עותקים מודפסים של קובץ הגיליונות באמצעות חנויות ספרי הלימוד.
 - **הספר "להיות אדם"** – על פי ציר התוכן: "ערכי חיים על פרשת דרכים". הספר זמין בחינם [באתר](#) המקצוע, וניתן לרכוש ספרים מודפסים בחנויות ספרי הלימוד.

ד. חומרי למידה והוראה נוספים

1. אתר מלווה מקצוע: www.tarbuty.org.il
אתר האינטרנט שמלווה את תחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית הוא אתר חדשני וייחודי. באתר זה תוכלו למצוא מעל 200 יחידות לימוד אינטראקטיביות חדשות ומתחדשות הכוללות חומרי העשרה, מערכי שיעור, רכיבים מתוקשבים (משחקים, סרטונים, דפי עבודה ועוד) והצעות להפעלות. בדף הראשי "בקרוסלה" ניתן מענה רלוונטי להוראה, כדוגמת יחידות לימוד שנבנו בחיבור למלחמה ומציאות חיינו, הצעות ללמידה מרחוק וחיבורים לנושאים מחויבי המציאות.
[באתר המקצוע](#), גם ניתן למצוא בשכבות הגיל השונות מתווי הוראה שכוללים מהלך הוראה מוצע לשנת הלימודים, על פי שכבות הגיל השונות.

2. חומרי העשרה

א. כלי ליצירת דפי מדרש אינטראקטיביים

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

לרשותכם, המורים, עומד [כלי אינטראקטיבי שפיתחנו ליצירת דפי מדרש](#) הכולל טקסטים, סרטונים ותמונות, עבורכם ועבור תלמידים. אנו מזמינים ומעודדים אתכם להשתמש בכל זה בתהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה של תחום הדעת, וכן לשתף אותנו בדפי לימוד שיצרתם.

ב. פס-הקול של תרבות יהודית-ישראלית (בשיתוף "הזמנה לפיוט" מבית סנונית)

[בפס-הקול של תרבות יהודית-ישראלית](#) אנחנו מתייחסים לשירה ככלי הוראה משמעותי, המאפשר לנו המורים הוראה חווייתית, היוצרת אקלים לימודי והפנמה והטמעה של הנושאים הנלמדים. השירים והפיוטים שיילמדו ייפכו לנכסי צאן ברזל עבור התלמידים, שיוכלו להשתמש בהם באורח חייהם, בארוחות שבת, בט"ו בשבט, בחנוכה, בליל הסדר ובחגים בכללם.

ג. אתר פ"סקול חברתי (בשיתוף האגף לחינוך יסודי, השירות הפסיכולוגי-ייעוצי והפיקוח על החינוך המוסיקלי)

[אתר חדש](#) ועשיר ובו מגוון שירים ופיוטים מגוונים, המשלבים לימוד בין-תחומי של הטקסטים בתרבות יהודית-ישראלית ומוסיקה, בשילוב שיח רגשי וחברתי ותוך הטמעה של התכנית באקלים הבית ספרי. מגוון הצעות ללימוד בין תחומי ורגשי משולבות שם, לצד לימוד בתחום הדעת.

ה. למידה בין-תחומית בכיתות א-ב: תרבות יהודית-ישראלית ועברית (חינוך לשוני)

דרך הלימוד בתרבות יהודית-ישראלית נשענת על מיומנויות של קריאה, כתיבה והבעה בעל-פה ועל עולם טקסטים עשיר. לכן יש נקודות השקה בין המקצוע תרבות יהודית-ישראלית לבין לימודי השפה העברית בבתי הספר היסודיים. בשני תחומי הדעת פותחו יחידות לימוד אינטראקטיביות משותפות המשמשות את מטרות שתי תכניות הלימודים בכיתות א ו-ב, ומאפשרות למורה לעבות ולהעשיר כל אחת מהתוכניות באמצעות התוכנית האחרת.

יחידות אלו מיועדות להילמד בשיעורי עברית ו/או תרבות יהודית-ישראלית. היחידות מפורסמות [באתר המקצוע](#).

ו. עמיות יהודית (peoplehood)

עמיות יהודית, בהגדרתה הרחבה, נותנת ביטוי לכלל הזיקות המתקיימות בעולם היהודי. טיפוחה מתקיים על אינספור נתיבים בין ישראל לתפוצות, הכוללים את הלשון העברית, את נכסי הרוח שהתעצבו במשך אלפי שנים – בארץ ישראל ומחוצה לה – את ההבחנה בין זיכרון יהודי לבין היסטוריה יהודית, ואת גבולות הזמן היהודי במרחב הזמן הכללי. אחת המטרות של תחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית הינה העמקת הקשר בין היהודים בישראל לבין יהודי התפוצות ולכן נבחר תחום-דעת זה להוביל את נושא העמיות במערכת החינוך הממלכית.

בסיום שנת תשפ"ה נערך כנס העמיות היהודית השנתי ה-3 לא.נשי חינוך, במוזיאון הכנסת החדש, ובו השתתפו עשרות משתתפים בנושא העמיות קרוב אל ליבם. הכנס, שהתקיים בשותפות עם הסוכנות היהודית, מרכז תל"י וארגון אנטר-לבתי ספר שוחרי עמיות, העניק חשיפה, העמקה וכלים מתודולוגיים ופדגוגיים להטמעת הנושא בבתי הספר. הכנס ה-4 יתקיים ביום שלישי, כ"ב תמוז תשפ"ו, ה-7.7.26. שמרו את התאריך!

לרשותכם [29 יחידות לימוד אינטראקטיביות](#) מתוך תכנית הלימודים בתרבות יהודית-ישראלית בשכבות הגיל העוסקות בנושא העמיות, וכן [סרטון ומערך שיעור נלווה](#) בנושא. כמו כן [כאן](#) תוכלו למצוא ריכוז חומרי לימוד להטמעת הנושא בבית הספר.

תכנית בנושא "עם הקשר" – עמיות יהודית, ששמה את הדגש על נושא העמיות (במסגרת תת הסל "היהדות של כולנו"), נבחרה גם על ידי בתי ספר רבים ברחבי הארץ בתת הסל "היהדות של כולנו", מתוך רצון להעמיק את הנושא. בתי ספר שרכשו תכנית זאת יקבלו מענה והדרכה מותאמת, בשילוב ערכות לבתי הספר ומעטפת של ימי עיון ופיתוח מקצועי.

ז. משימות הערכה חלופית

תחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית מאופיין במפגש עם טקסטים רבים המייצגים עמדות ודעות מגוונות מתקופות ומקומות שונים. המפגש של התלמידים עם מגוון זה חשוב משני טעמים:

הראשון: היכרות עם העושר הטמון בתרבות יהודית-ישראלית, עם ההוגים השונים ועם התפיסות השונות – דבר שיסייע להם להפוך לבני בית בתרבותם.

השני: הדיונים שנובעים ממפגש זה עשויים לתרום להתמודדותם של התלמידים עם שאלות משמעותיות בחייהם – שאלות שקשורות בזוהר, שאלות ערכיות וקיומיות ועוד – ולסייע להם לגבש את זהותם הייחודית.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

כדי להשיג זאת, ברור שדרכי ההערכה של התלמידים בתחום דעת זה צריכות לבטא מטרות אלו ולשקף את מטרות ההוראה והלמידה.

לשם כך פיתחנו **מאגר משימות הערכה חלופית**. בתרבות יהודית-ישראלית. משימות אלו ראשונות וייחודיות מסוגן: הערכה חלופית שתבצע באופן מקוון עם שלל כלים מתוקשבים שיעמדו לרשות המורה, בבואו להעריך את תלמידיו.

במאגר זה תוכלו למצוא הצעות למשימות הערכה לכיתות ג-ח. המשימות מעריכות ידע, מיומנויות וערכים מרכזיים שנלמדו על פי תכנית הלימודים בכל שכבת גיל.

המשימות מקיימות דיאלוג מתמיד עם יחידות ההוראה והטקסטים הרבים המוגשים באתר, באופן המשלב הערכה בתוך תהליכי ההוראה והלימוד של תחום הדעת, ומשקפות את הייחודיות של תחום דעת זה: כך, בדיונים שנובעים מהעיסוק בתרבות יהודית-ישראלית, בטקסטים, בדעות, בעמדות ובערכים אין "תשובה אחת נכונה" אלא מגוון תשובות אפשריות, בהתאם להשקפתו/ה של התלמיד/ה, כל עוד זו מבוססת ומעוגנת בנימוקים עליהם נשענ/ת התלמיד/ה. לפיכך, גם משימות הערכה אלו מאפשרות לתלמידים להביע את עמדותיהם, את פרשנותם ואת תפיסתם באופן מושכל ומעמיק, לאפשר עבודה בחברותות או בחבורות ולהניע לעשייה אישית וחברתית ("תלמוד המביא לידי מעשה").

מאגר המשימות הוא תוצר של שיתוף פעולה בין הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה) והפיקוח על תרבות יהודית-ישראלית במזכירות הפדגוגית. זו הפעם הראשונה בה משרד החינוך מפתח משימות הערכה מקוונות וחדשניות שיאפשרו לכם, המורים, לקיים הערכה חלופית איכותית ומשמעותית תוך שימוש בכלים של המאה ה-21.

אנו מקווים כי משימות אלו, העושות שימוש בכלים של המאה ה-21, יאפשרו לכם, המורים, לקיים הערכה חלופית איכותית ומשמעותית.

מידע נוסף על משימות הערכה תוכלו לקרוא [כאן](#).

ח. סל מורשת וזהות יהודית 4% בגפ"ן

החל משנת תשפ"ג מערכת החינוך הטמיעה את תוכנית גפ"ן – גמישות פדגוגית-ניהולית למנהלים ולבתי הספר. אחת המשמעויות המרכזיות של תוכנית זו היא מתן אפשרויות ניהוליות ותקציביות חדשות לבתי הספר ולקיחת אחריות של בתי הספר על תכנון הלמידה והשקעת המשאבים המתלווים אליה.

עם הטמעת תכנית "שורשים" – התכנית הלאומית לחיזוק הזהות היהודית וציונית לשנת תשפ"ו, שונה הסל הייעודי "סל תרבות יהודית-ישראלית" (שהיה צבוע בעבר ב-1% מהתקציב) והפך לסל 4% מורשת וזהות יהודית. במסגרת הסל ניתן לבחור כעת מענים משרדיים המלווים בהדרכה, בהם גם תוכניות העשרה מגוונות (בתת הסל "היהדות של כולנו") שמשלבות לימוד וחוויה לצד הלימוד הדיסציפלינרי. בתי ספר שבחרו בתוכניות אלו יזכו במסגרת תקצוב התכנית לליווי צמוד של מדריך בית-ספרי, לשם הטמעת והתאמת התכנית לבית הספר בצורה מיטבית.

אנו מבקשים לחזק את תחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית ולתת לו מקום מרכזי בבתי הספר – בכיתה ומחוצה לה, בעיקר בשעה זו. אנו נמשיך ונסייע בתהליכי ההוראה הלמידה וההעשרה, אותם אתם מפעילים, תוך התאמה למסגרות החדשות ולרוח בית הספר, ולפיתוח שיח זהותי משמעותי ורלוונטי.

ט. פיתוח מקצועי: השתלמויות וימי עיון

תחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית כולל תכנית לימודים ייחודית, שמבוססת על דרכי הוראה מגוונות של למידה משמעותית, ודורש מיומנויות אורייניות, בין-תחומיות ואף מתוקשבות. אנו רואים בפיתוח המקצועי – השתלמויות, קהילות מורים, כנסים וימי עיון – דרך להתפתחות מקצועית ולהוראה איכותית, וכן הזדמנות להכיר ולהעמיק בתכנית הלימודים, ולרכוש אסטרטגיות למידה חדשות. אנו מזמינים אתכם לקחת חלק בפעילויות שלהלן:

השתלמויות

בשנת תשפ"ו אנו מקיימים השתלמויות מקוונות וגם "פנים אל פנים" (מרוכזות ולאורך השנה), המידע מתעדכן [כאן](#) לאורך השנה.

ככלל, ההשתלמויות בתחום הדעת, מתקיימות במספר אפיקים:

השתלמויות ארציות:

1. השתלמויות מלאות (30 שעות) בנושאים שונים:

- **מפגש עומק עם תכנית הלימודים (מקוון)** – השתלמות סינכרונית המבוססת על הכרות והתנסות בלמידה של סוגות, תקופות ויצירות מרכזיות בארון הספרים היהודי, לכל שכבות הגיל על פי תכנית הלימודים.
- **בינה מלאכותית למתקדמים** – לימוד ויישום של מגוון כלים חדשניים להתחדשות הלמידה וההוראה בתרבות יהודית-ישראלית.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

- מאיץ לעמיות יהודית – הכרות עם קהילות יהודיות בעולם, והטמעת הנושא בלימודי תרבות יהודית-ישראלית, בראיה כללית בית ספרית, ובין-תחומית. במסגרת זו ייפגשו מורי תרבות יהודית-ישראלית עם מורים מתחומי-דעת נוספים ואף עם נציגים מן התפוצות. המאצים יתקיימו בבית יציב, במועדים שיפורסמו בהמשך.

2. "הכוורת" – פיתוח מקצועי מקוון, מותאם אישית, בתחומי הדעת בתרבות יהודית-ישראלית.

הכוורת היא אתר לפיתוח מקצועי איכותי בהכוונה עצמית, הכולל מאות יחידות של פיתוח מקצועי במנות קטנות (לרוב שלוש שעות אקדמיות ליחידה). בכוורת תוכלו להרכיב לעצמכם השתלמות של 30 שעות לפי הצרכים המקצועיים שלכם וללמוד אותה בקצב שלכם. המלצות ללמידה מופיעות [בדף המפמ"ר בכוורת](#).

השתלמויות מחוזיות:

- קהילות מורים מובילי תרבות ומורשת (ת"מ): תרבות יהודית-ישראלית – נפגשים ולומדים יחד בקהילה, בדגש על למידת עמיתים, שיתוף והובלת תהליכים בית-ספריים בתחום תרבות יהודית-ישראלית. הקהילות יאפשרו המשך השתתפות של מורים ותיקים בקהילה, או הצטרפות של משתתפים חדשים.
- גם השנה יוקצו 2 שעות תוספתיות לבתי ספר שמשקיעים בתחום תרבות יהודית-ישראלית באופן מיוחד ומגדירים אותו כציר מרכזי בביה"ס בהתאם לקריטריונים שקבענו ובנוסף, מתחייבים לשלוח מורה לאחת מקהילות המורים שלנו. מורים שישתלמו בקהילות אלו יקבלו מענה ייחודי להוראת המקצוע תוך רכישה והתמקצעות בכלי הוראה, פדגוגיה ומתודולוגיה חדשניים, כאמור בדגש מוסיקלי, ותוך יצירת מרחב שיתופי חינוכי.
- קול קורא לקבלת שעות לקראת שנת תשפ"ו [יפורסם](#). מהרו למלא את הקול הקורא לכשיצא. בהמשך תקבלו עדכונים לגבי הקצאת השעות ומועדי הפגישות של הקהילה במחוז.
- השתלמויות מרוכזות בנות שלושה ימים בבית יציב במגוון נושאים. ניתן לפנות [לרפרנטית](#) בכל מחוז למידע נוסף.

כנסים, ימי עיון וסיורים לימודיים

אנו מזמינים את המורים לימי עיון ולסיורים לימודיים בתרבות יהודית-ישראלית שיתקיימו ברמה הארצית ובמחוזות השונים. פרטים יפורסמו באמצעות הרפרנטים וצוות תרבות יהודית-ישראלית במחוזות, וכן ברשימות התפוצה בהמשך.

י. מיומנויות ושילובן בתהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה

מטרת החינוך בישראל לטפח לומד בעל ידע, מיומנויות וערכים שיאפשרו לו להתפתח לאדם משכיל, למצות יכולותיו ולתרום לחברה. תפיסת הלמידה המתחדשת 2030 מגדירה את מטרות הלמידה במערכת החינוך. הוגדרו שלוש-עשרה מיומנויות הנחלקות לארבעה אשכולות: קוגניטיבי, רגשי, חברתי וגופני.

- המיומנויות הקוגניטיביות: אוריינות לשונית, אוריינות מתמטית, אוריינות מדעית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות מידע ואוריינות דיגיטלית.
 - המיומנויות הרגשיות: מודעות עצמית והכוונה עצמית (הכוללות מסוגלות עצמית).
 - המיומנויות החברתיות: מודעות חברתית והתנהלות חברתית (הכוללות עבודת צוות).
 - מיומנויות נוספות: אוריינות גלובלית ואוריינות גופנית-בריאותית.
- בשנה הקרובה נתמקד במספר מיומנויות, ובראש ובראשונה **בחשיבה יצירתית** ובשילובה בהוראת תחום הדעת.

יא. אתרי אינטרנט וחומרי העשרה נוספים

- לתרבות יהודית-ישראלית מספר ערוצים בהם ניתן למצוא חומר פדגוגי ודידקטי:
- אתר המקצוע** בו תוכלו למצוא יחידות לימוד מתוקשבות, עדכונים והעשרות שונות. הצטרפו לרשימת הדיוור שלנו דרך תפריט האתר.
 - אתר המפמ"ר** בו תוכלו למצוא חומרי למידה ולעקוב אחר העדכונים.
 - המרחב הפדגוגי – תרבות יהודית-ישראלית** – אתר זה מתחדש ועולים בו עדכונים וחומרי למידה שונים.
 - קהילת הפייסבוק של מורי תרבות יהודית-ישראלית** – הצטרפו למעל 4000 חברים בקבוצת הפייסבוק שלנו, שם תוכלו לשאול, לשתף ולהיות חלק מקהילת מורי תרבות יהודית-ישראלית.

ה. [929 בקטנה: לוקחים זמן](#) – אתר בשיתוף של פרויקט 929 ותרבות יהודית-ישראלית, להעשרת חומרי הלימוד לבתי ספר יסודיים, סביב מועדי לוח השנה העברי-ישראלי.

ו. [חלונות](#) – ידיעה שבועית מסקרנת למורי ותלמידי תרבות יהודית-ישראלית, מלווה בפעילות מתוקשבת ובהצעות לקריאה נוספת עם אוצרות הספרייה הלאומית. לכל חלון מצורפים גם מקורות (קטעי עיתונות, כרזות, מכתבים, בלוגים וסרטונים) אשר יסייעו לכם להעשרת הידע שלכם ושל התלמידים.

ניתן להכנס [לאתר](#) או להצטרף [לקבוצת הוואטסאפ](#).

יב. רפרנטים, צוות הדרכה ואנשי קשר

צוות ההדרכה של מקצוע תרבות יהודית-ישראלית פרוש ברחבי הארץ ועומד לרשותכם כדי ללוות אתכם ולתת להם את ההנחיה הטובה ביותר. הצוות עומד לרשותכם המורים, וישמח ללוות ולהדריך אתכם בתחום הדעת ובכל יוזמה הקשורה אליו.

ליצירת קשר עם המדריכים תוכלו למצוא את פרטיהם בעמוד [זה](#) (על פי מחוזות).

יג. נספח תוספות והנחיות כלליות במערכת החינוך

1. סקר תכניות לימודים :

תכניות הלימודים בכל מקצוע הן בסיס הלמידה לפיו צריכה להתנהל ההוראה וההכנה לקראת בחינות הבגרות. תכניות הלימודים כוללות ידע, ערכים ומיומנויות - והן המצפן של כל תחום דעת, שנארג בחיבורים שלו עם תחומי דעת מקבילים וביחד הם מהווים את תשתית הידע הנדרש לכל שכבת גיל.

בכדי לשפר את הרלוונטיות של תכניות הלימודים והתאמתן לתלמידים ומורים, אנו מבקשים להוציא סקר שיבדוק את השימושיות של התכנית ואת היותה בסיס הלמידה המרכזי.

הסקר יצא החל מחודש מרץ 2026 אחת לשנה, על פלטפורמה מוגנת במערכת הסקרים הממשלתית, הוא יהיה אנונימי לחלוטין ויופץ בדרכי התקשורת של המפמ"ר עם המורים ואנו מבקשים מכולכם להשיב עליו.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

2. תל"פים - תוכנות לניהול פדגוגי

החל משנת הלימודים תשפ"ו, כל מורה יתבקש להזין בתוכנת הניהול הפדגוגי הבית-ספרית (משו"ב או School Smart) את נושא הלימוד שנלמד בכל שיעור. מהלך זה יבוצע כחלק מהמאמץ לשפר את תהליכי התכנון, ההוראה וההערכה בתחומי הדעת השונים הנלמדים בכיתה א' ועד יב'. תיעוד ההתקדמות בתוכנית הלימודים בתל"פ מהווה כלי מרכזי בניהול פדגוגי אפקטיבי.

עדכון שוטף של נושאי הלימוד והמיומנויות שנלמדו בכל שיעור, מתוך רשימה המבוססת על תוכנית הלימודים ועדכונים המפורסמים בחוזרי מפמ"ר ובמפגשי הפיתוח המקצועי הדיסיפלינארי, מאפשר למורה לנהל מעקב רציף ומסודר אחר ההתקדמות הכיתתית, לזהות פערים, ולהתאים את ההוראה לצרכים המשתנים של התלמידים. בנוסף, התיעוד מאפשר שקיפות פדגוגית ושיתוף בין צוותי ההוראה, ומסייע בקבלת החלטות מושכלות על סמך תמונת מצב עדכנית ואחידה.

3. הנושא השנתי לתשפ"ו: "שורשי עמ"י – עתיד, מורשת ויזמות"

שנת הלימודים תשפ"ו תעמוד בסימן הנושא השנתי "שורשי עמ"י – עתיד, מורשת ויזמות", שייושם בכלל שכבות הגיל – מהגיל הרך ועד התיכון – כחלק בלתי נפרד מהחיים הבית-ספריים, תכניות הלימודים והחינוך הבלתי-פורמלי.

המהלך החינוכי נועד לעורר עיסוק חי בשאלות של זהות, יוזמה ושייכות, לחבר בין עבר לעתיד ולעודד אחריות אישית, מעורבות חברתית וחזון אישי – כחלק מחינוך לערכים, למנהיגות, למשמעות ולחוסן אישי וחברתי.

הנושא השנתי צמח על רקע ["שורשים – התוכנית הלאומית לזהות יהודית וציונית"](#), כמהלך משלים, שמרחיב את העיסוק בזהות לעולמות של יוזמה, יצירה וקהילה – ומבקש לחבר את כלל תלמידי ישראל לסיפור אישי, חינוכי ולאומי משותף, המחזק את תחושת ההשתייכות והערבות ההדדית בין מגזרים, קהילות ויחידים.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – תחומי בחירה ורב תחומי

מדינת ישראל
משרד החינוך

העתקים:

- ד"ר טלי יניב, יו"ר המזכירות הפדגוגית
- מר יובל אוליבסטון, ס.י.י.ר מזה"פ ומנהל האגף לפיתוח פדגוגי
- ד"ר יניב מסינגר, מנהל אגף א' תחומי בחירה ורב-תחומי (תבר"ר)
- מנהלי המחוזות
- גב' סוניה פרץ, מנהלת אגף בכיר (כח אדם בהוראה)
- גב' חנה ללוש, מנהלת אגף א' לחינוך יסודי
- גב' אלה מוזס, מנהלת אגף א' לחינוך על-יסודי
- מפקחי בתי-הספר היסודיים וחט"ב הממ'
- צוות מדריכי תרבות יהודית-ישראלית